

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2022-11-10

Närvarande: Justitierådet Mahmut Baran, f.d. justitierådet Mari Andersson och justitierådet Stefan Reimer

En tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023

Enligt en lagrådsremiss den 3 november 2022 har regeringen (Finansdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Niklas Lindeberg och rättssakkunniga Alicia Eklund. Departementssekreteraren Karolin Ekström har närvarat vid föredragningen.

Förslaget föranleder följande yttrande.

Europeiska unionens råd enades den 30 september 2022 om en rad åtgärder för att bemöta de höga energipriserna. Genom rådets förordning (EU) 2022/1854 av den 6 oktober 2022 om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna (EU-förordningen) infördes bl.a. en tillfällig åtgärd som i förordningen fick beteckningen solidaritetsbidrag som ska betalas av vissa företag inom sektorn för fossila bränslen. Det tillfälliga bidraget ska vara minst 33 procent och beräknas på skattepliktiga vinster, fastställda enligt nationella regler, under räkenskapsåret 2022 och/eller räkenskapsåret 2023. Bestämmelserna om solidaritetsbidrag i EU-förordningen ska tillämpas av medlemsstaterna om inte andra motsvarande nationella åtgärder har införts senast den 31 december 2022. Regleringen i EU-förordningen är inte heltäckande. Den ger således medlemsstaterna valmöjligheter såvitt gäller beskattningsår och skattesats.

I lagrådsremissen lämnas förslag om en ny lag om införande av en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag som är tänkt att utgöra motsvarande nationella åtgärder. Förslaget gäller för företag vars nettoomsättning under beskattningsåret 2023 till minst 75 procent är hänförlig till verksamhet inom sektorn för fossila bränslen. Den tillfälliga skatten tas ut på den del av företagets beskattningsbara inkomst år 2023 som överstiger 120 procent av den genomsnittliga beskattningsbara inkomsten för åren 2018–2021. Skattesatsen ska vara 33 procent och ska tas ut utöver den ordinarie bolagsskatten om 20,6 procent.

I EU-förordningens skäl 14 anges att solidaritetsbidraget är ett lämpligt sätt att hantera övervinster, i händelse av oförutsedda omständigheter. Dessa vinster motsvarar inte någon ordinarie vinst som unionsföretag eller fasta driftställen med verksamhet inom råpetroleum-, naturgas-, kol- och raffinaderisektorerna skulle ha fått eller skulle kunna ha förväntat sig att få under normala

omständigheter, om de oförutsedda händelserna på energi-
marknaderna inte hade ägt rum. Införandet av ett solidaritetsbidrag
utgör därför en gemensam och samordnad åtgärd som i en anda av
solidaritet gör det möjligt för nationella myndigheter att generera
ytterligare intäkter för att ge ekonomiskt stöd till hushåll och företag
som drabbats hårt av de kraftigt stigande energipriserna, samtidigt
som lika villkor säkerställs i hela unionen. Solidaritetsbidraget får
därför, enligt Lagrådets bedömning, anses huvudsakligen ha ett
fiskalt syfte.

Det kan utläsas av remissens förslag till bestämmelserna om
beräkningen av beskattningsunderlaget att det enskilda företaget i
princip självt kan bestämma om det ska tas ut någon tillfällig skatt på
vinster från en verksamhet av det aktuella slaget. Skatten i fråga ska
träffa det enskilda företags beskattningsunderlag vid uttaget av
statlig inkomstskatt som överstiger en viss nivå. Det innebär att det
enskilda företaget genom olika åtgärder, t.ex. genom att lämna
koncernbidrag till ett eller flera koncernföretag som bedriver annan
verksamhet, helt kan eliminera sitt beskattningsunderlag. Såsom det
bedöms i remissens avsnitt 8.2, Offentligfinansiell effekt, torde
förslaget främst leda till något ökade administrativa kostnader för
företagen. Lagrådet vill därför framhålla att förslaget i remissen inte
effektivt tillgodoser syftet att beskatta de reella övervinster som kan
uppkomma inom den fossila sektorn. EU-förordningens bestämmelse
om att uttaget av solidaritetsbidrag ska baseras på skattepliktiga
vinster, fastställda enligt nationella regler, kan emellertid tolkas så att
det inte ställs något krav på att det fiskala syftet måste vara uppfyllt
på ett effektivt sätt.

Lagrådet instämmer i regeringens bedömning att EU-förordningens
solidaritetsbidrag är en skatt från ett svenskt konstitutionellt
perspektiv. För att säkerställa att de grundläggande krav på
skattelagstiftning som uppställs i Sverige är uppfyllda och för att ha

en heltäckande reglering på plats, är det därför nödvändigt att det införs en ny lag. Lagrådet har därför inga invändningar mot att lagen införs.